

Datum 2020-05-06

**Remissyttrande:
Klimatdeklaration för byggnader, DS 2020:4 (Dnr: Fi2020/00475/BB)**

ArkDes DNR: AM2020-34

Sammanfattning av organisationens övergripande synpunkter

Statens Centrum för Arkitektur och Design, ArkDes tillstyrker förslaget till ny lag och förordning om klimatdeklaration för byggnader.

ArkDes stödjer förslaget till ändring av plan- och bygglagen.

ArkDes stödjer inrättandet av de uppdrag som Regeringen har gett Boverket.

ArkDes vill framhäva betydelsen av att involvera arkitektur, form och design, såväl inom frågor som berör byggande och klimatpåverkan, som ur ett vidare hållbart perspektiv. Byggnader och miljöer som gestaltas med omsorg, med långsiktighet och cirkularitet som utgångspunkt, skapar både ekonomiska, ekologiska och sociala värden. Inom arkitektur, form och design ryms verktyg för innovativa processer, kreativ materialanvändning, platsanpassade lösningar och ett holistiskt synsätt.

I det ansvar som ArkDes har, med stöttning från Boverket, att följa upp genomslaget av Politiken för gestaltad livsmiljö, ser vi det som ett viktigt delmål att synliggöra klimatpåverkan vid uppförande av byggnader.

Kommentarer på promemorians innehåll

I promemorian lämnas förslag till ny lag och förordning om klimatdeklaration för byggnader. Promemorian innehåller också ett förslag till ändring av plan- och bygglagen.

Förslagen i promemorian innebär att byggherren ansvarar för att upprätta och lämna in en klimatdeklaration till Boverket. Byggherren ska visa att en klimatdeklaration har lämnats in, eller att något av undantagen som tas upp i promemorian är tillämpligt, innan slutbesked kan meddelas av byggnadsnämnden.

ArkDes tillstyrker förslaget till ny lag och förordning om klimatdeklaration för byggnader. ArkDes stödjer förslaget till ändring av plan- och bygglagen.

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att:

- Upprätta och förvalta ett klimatdeklarationsregister.
- Upprätta och förvalta en databas med klimatdata.
- Utveckla informations och vägledningsinsatser.

Vidare kommer Boverket att utöva tillsyn av deklARATIONERNA.

ArkDes stödjer inrättandet av de uppdrag som Regeringen har gett Boverket.

I förslaget till ny lag och förordning om klimatdeklaration för byggnader avses:

1. *klimatpåverkan*: utsläpp av växthusgaser,
2. *växthusgaser*: gaser som släpper igenom solens kortvågiga strålning och absorberar delar av jordens värmestrålning.

ArkDes vill framhäva betydelsen av att involvera arkitektur, form och design, såväl inom frågor som berör byggande och klimatpåverkan, som ur ett vidare holistiskt perspektiv.

Det överordnade målet för Politiken för gestaltad livsmiljö, som antogs av Riksdagen 2018, är att arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

I preciseringen av målet för Politiken för gestaltad livsmiljö står bland annat att: *"Hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden"*. Just klimatfrågan har även blivit uttalat som ett av de huvudteman som ArkDes fokuserar på i uppföljningen av politikens genomslag.

I propositionen till Politiken för gestaltad livsmiljö står följande:

En gestaltning av hög kvalitet är en investering i alla hållbarhetens dimensioner. Om kortsiktiga ekonomiska aspekter överordnas andra hänsyn riskeras grundläggande värden i människors liv och likaså samhällets långsiktiga hållbarhet, inte minst vad gäller möjligheterna till ekologisk balans. En gestaltningsprocess där ett miljömässigt perspektiv står i förgrunden kan ge stora vinster i form av en effektiv energi- och resursanvändning, materialval som inte belastar naturmiljön och vardagsmiljöer fria från farliga kemiska ämnen.

Vidare nämner propositionen till Politiken för gestaltad livsmiljö flertalet politikområden med bäring på arkitektur-, form- och designpolitiken. Särskilt Agenda 2030, FN:s New Urban Agenda och de för Sverige uppsatta målen för miljöpolitiken, kulturpolitiken, kulturmiljöpolitiken, samhällsbyggandet, hållbara städer, transportpolitiken, folkhälsopolitiken och funktionshinderpolitiken samt det klimatpolitiska ramverket.

Klimatperspektivet står högt upp på många agendor idag. För att lyckas nå de nationella klimatmålen krävs gemensamma insatser och en strukturell omställning på flera nivåer. Enligt det underlag som Naturvårdsverket under våren lämnade till regeringens klimatpolitiska handlingsplan, går utvecklingen visserligen åt rätt håll men för långsamt.

Inom ramen för arkitektur, form och design finns både utmaningar och lösningar för att målet om netto-noll utsläpp på sikt ska kunna nås. På samma gång som svenska

byggnader står för ungefär en femtedel av de svenska utsläppen, ur ett livscykelperspektiv, finns lösningar att hitta i designprocessen.

Byggnader och miljöer som gestaltas med omsorg, med långsiktighet och cirkularitet som utgångspunkt, skapar både ekonomiska, ekologiska och sociala värden. Inom arkitektur, form och design ryms verktyg för innovativa processer, kreativ materialanvändning, platsanpassade lösningar och ett holistiskt synsätt.

I promemorian beskrivs att syftet med den nya lagen är att minska klimatpåverkan vid uppförande av byggnader genom att synliggöra denna påverkan. Samtidigt är bedömningen att kravet på klimatdeklaration i detta skede är att betrakta som ett informationsstyrmedel, och att det finns en risk att kravet på kort sikt leder till en marginell effekt på utsläppen av växthusgaser. Förslaget skapar dock förutsättningar för sektorn att vidta reduceringsåtgärder baserade på resultaten. På längre sikt bedöms klimatdeklarationerna leda till beteendeförändringar bland marknadens aktörer.

I det ansvar som ArkDes har, med stöttning från Boverket, att följa upp genomslaget av Politiken för gestaltad livsmiljö, ser vi det som en viktig strategi att synliggöra klimatpåverkan vid uppförande av byggnader.

Stockholm den 6 maj 2020

Eric de Groat
Bitr. Överintendent, ArkDes

Beredning:
Daniel Byström, ArkDes Think Tank